

FÜLÖP Ilona 1967

Megrendelésre . .

A.M. Világ

Irta: PAPP VARGA ÉVA

1967 Dec. 10

Mikor e sorokat írom, az ünnep még messze van, de az áruházak már tömve vannak ajándéknak alkalmas tárgyakkal és a mi leginkább mutatja a közhangulatot vásárlókkal is, mert a meglepetésekről előre kell gondoskodni. Ilyen gondos nőtől kaptam levelet e napokban, "megrendelést" karácsonyi ajándéokra. Írja a kedves néni, hogy abban a Szeretet-házban, ahol lakik, van még néhány 70—80 év körüli nő, akik gyakran emlegetik Fülöp

VARGA ÉVA

Ilonát, lapjaink egykori közszerepetben álló íróját, hogy az milyen meghatóan tudott írni ünnepi alkalmakkor.

"... és mivel nekünk jár ide az Amerikai Magyar Világ, az lenne a mi nagy ajándékunk, ha az ő életéről olvashatnánk a karácsonyi számban. Kérjük tehát a kedves írónőt, — összesen hat nő és két férfi —, hogy tessenek nekünk írni a Fülöp Ilona életéről egy szép mesét . . ."

Elfogadom a megrendelést, bár a munka nem könnyű. Ilona egyéniségét megrajzolni, írásainak kedves egyszerűségét pótolni nem is próbálok, csak épp azt mesélem el, milyenek ismertem én őt. Olyan "honleányról és a formáról", ahogyan az ő honszeretete megnyilvánult, csak régi regényekben olvashattunk.

Bár a filmszakmában eleget kereső, jó állása volt, nem adta fel az Amerikai Magyar Népszava és a Szabadság újságokhoz kötött írói munkáját.

"Amíg élek, tartani akarom ezt a kapcsolatot honfitársaimmal. Nekik talán szükségük van az én életem tanulságaira, hogy ne a maguk kárán okuljanak, hanem azokból is, amiket én átéltem . . ."

Írásai tükörcsodrák voltak, amelyekben mindig megláthatta magát az amerikai magyar; a szenvedéseit, örömeit, hibáit és erényeit, sikerének, vagy bukásának okát. Mert Ilona önmaga iránti kiméretlen őszinteséggel tárta fel a kezdő és küzdő magyar életét az ujhazában úgy, ahogyan ő azt végigélte. Ime, ennyi év eltelte után is úgy emlékeznek rá egykori olvasói, mint akiknek ajándékot adott a cikkei által. Ahogy ő tanított, az ideszakadt lélek vívódásain megvolt a remény, hogy az élet még mindig tud szép lenni és kitartani érdemes.

Ma is nagy szükség lenne az ilyen biztatásra, mikor a rádió és a TV szinte óránként bömböli az egész emberiség öngyilkosságának részleteit. Sajnos, azonban nekünk már nincs Ilonánk. Mikor olyan hirtelen elment az életből, egy kedves kanadai olvasónk azt írta nekem: "Legyen maga a mi Ilonánk, mert nekünk, magyar nőknek életbevágóan fontos az ilyen tanítás . . ."

Akkor is hálás szívvel köszöntem meg a kitüntető bizalmat, most is büszkén gondolok rá, de soha nem próbáltam az ő helyét betölteni.

Ilona kivételes, sokoldalú teremtmény volt, így él az emlékemben:

Szép fekete haját egyszerűen, simán hátraférsülve viselte. Legszebb díszét, gyönyörű fekete szeméit soha nem láttam aláfestve, pedig akkoriban szinte kötelező divat volt és ő a mesterkétség világában töltötte a napjait. Feltűnően szép kezei voltak, pedig nem kímélte azokat; kertészkedett, imádta a virágait, díszítette a lakását, amely tele volt falraszegezett régimódi falvédőkről olvasható bölcs mondásokkal.

Csendes kis mellékutcában, a San Fernando Valleyben volt a háza. Ott a magyarosan faragott bejárati ajtó és kertkapu a ráfestett tulipánokkal úgy hatott a belépőre, mintha a lefüggönyözött ablakokon belül a mult lakna és a régi emlékek élnének. Bent aztán, a művészi Kerámiák és a magacsínálta rajzok, festmények és kézimunkák a szivárvány minden színében pompáztak, diszél a különben szerény lakásnak. Az élet hétköznapijaihoz és írásaihoz nyilván innen merítette a hangulatot. Ez lenne Fülöp Ilona "portréja" és a keret, amelyhez tartozott. Ámde kedves megrendelőim mesét kérnek tőlem, ráterek tehát egy tündéri gondolatra, Ilona utolsó és dédelgetett tervére:

Házának hátamögött több, egymásmellett levő üres telek volt, ezeket akarta részvénytársasági alapon megvásárolni úgy, hogy az odaépítendő egyforma kis házakba költözzenek azok a magyar barátai, akikhez érzésben oly közel állott. Akkor írta nekem Washingtonba:

"Siess vissza, mert a telkeket már elelőlegztük, rövidesen kezdődik az építkezés és ha itt leszel, még a terveken választhatod ki a lakásodat."

Még Washingtonban értesültem aztán arról, hogy a terv füstbement. Valamilyen szabályzati oknál fogva hivatalból elgáncsolták a vételt, és épp a napokban egy közös barátunkkal, aki szintén reménybeli lakó volt, beszélgettünk erről és ő mondta, hogy azokon a telkeken azóta utcások épültek.

Fülöp Ilona egy filmfelvétel utáni vakáción itthon pihent. A sivatagi hőségben tuleröltette magát, közös barátnőnk, Szenes Piroska, budapesti írózó volt mellette, neki szólt: Hozd be kérlek a póstámat, olvasóimtól a levelek meggyógyítanak . . . Mire Piroska belépett a szeretetet árasztó sok-sok levéllel, Ilona már lejjebb csuszott a diványon és kezéből kiesett a cigarettá, egyetlen szenvedélye. Hol volt, hol nem volt . . .

* * *

Lapjainkban a közelmúltban Bán Oszkár kol-
légánk tette fel a kérdést: "Költő volt-e Fülöp
Ilona?" Akkor nem válaszoltam a kérdésre, mert
nem éreztem magam hivatottnak arra, hogy vé-
leményt mondjak, most azonban, ha már arra
szántam magam, hogy megrajzoljam Ilona port-
rréját, idetartozónak vélem ezt a kérdést is.

Barátságunk kezdetén Ilona meleg sorokkal
dedikálva ajándékozta nekem Tulipános Lada, ci-
mű verses kötetét. Meghatottan olvastam, kri-
tika nélkül élveztem a költeményeket, amelyek
bizonyították, hogy Ilona a vers írásra is predesz-
tínálva volt. Olyan sok évvel ezelőtt ujszerűen
hatott az a szabad versforma, amelyekben kife-
jezte magát, ámde ezek a kifejezések mindig
érezkeltették a költő vágyait, elképzeléseit, át-
éléseit. Nem tartozott azok közé a hivatásosnak
kikiáltott költők közé, akiknek erőszakolt rimei
ide-oda rángatják a szerzőt és az olvasót, hanem
mély életérzésből született írások voltak azok.

Most, ha visszaemlékezem halk, meleg beszéd-
hangjára, nem tudom megkülönböztetni azoknak
a rimnélküli, elbeszélő verseknek a hangjától.
Nem szőtt a szavakból hamis képet és ép úgy,
mint próbái írásaiban, soha nem irt le egy frá-
zist. Minden megnyilatkozásában egész ember
volt.

Most, Halottak Napján, mint már olyan sok-
szor, újra elhelyeztem az emlékezés őszirózsáit
Fülöp Ilona sirján a hollywoodi Holy Cross teme-
tőben. A sírokon a nemrég mult "Mindenszentek"
napjának virágai hervadoztak, a fák alatt az
őszt hirdető sárga levelek gyűltek halomra, de
ebben a california éghajlatban, amelyet Ilona
annyira szeretett, most, november vége felé is
érezhettük, hogy SÜT A NAP . . .

